

vleugelige insecten genoemd, wel meerdere dagvlinders, mieren en de kever het vliegend hert. Mijn inziens is dit een grote tekortkoming in deze raamwet. In de 'Bestrijdingsmiddelenwet' genieten bijen en hommels (hommels zijn ook bijen) wel een bescherming. Op de middelen die schadelijk zijn voor bijen staat dit vermeld en foutief gebruik van deze middelen is dan ook strafbaar. Voor de bestrijding van bijen en hommels zelf zijn er ook geen middelen als zodanig in de handel. Maar voor wespen zijn er voor zowel de particulier als de ongediertebestrijder wel middelen in de handel. Deze zijn uiteraard ook dodelijk voor bijen. Het gebruik van deze middelen tegen bijenoverlast (zwermen op voor de imker niet bereikbare plaatsen) zou dan ook strikt genomen een overtreding van de Bestrijdingsmiddelenwet zijn. In sommige gevallen gaat het welzijn van de mens voor. Anderzijds kan het om pathologische redenen nood-

zakelijk zijn deze wilde bijenvolken te elimineren, al is dit een mening die begrijpelijk niet door iedereen wordt gedeeld.

Bij het bestrijden van overlast van genoemde insecten moet men dan ook selectief te werk gaan. Voorlichting over het nut van bijen, hommels en wespen moet een onderdeel uitmaken van de bestrijding van de 'overlast'. Veel van deze vormen van overlast kan teruggevoerd worden tot de vaak ongegronde angst voor alles wat vliegt en zes pootjes heeft. Mogelijk een taak voor de imkerij om hier iets aan te doen.

bijen

## ANTWOORD UIT DE PRAKTIJK

M.J. van Iersel

**De vraag voor de maand mei was:**

*Hoe gaat u dit jaar de varroamijt bestrijden?  
Hieronder volgt een nog nagekomen reactie  
op de vraag van de maand mei.*

Met het verdwijnen van Apistan als een betrouwbaar middel om de varroamijt te bestrijden, zijn andere bestrijdingswijzen actueel geworden. U heeft er dit jaar in BIJEN veel over kunnen lezen. 'Mijten bestrijden als een strateeg' stond er boven een van die artikelen. De heer Ensing uit Barchem geeft ons hieronder zijn strategie.

**De darrenraatmethode**

In BIJEN 12(2): 47(2003) is de vraag aan imkers gesteld om de ervaringen met de darrenraatmethode te schrijven voor de rubriek 'Antwoord uit de praktijk'. Intussen is het mei/juni 2003 en zet ik mijn ervaringen op papier.

Ter verduidelijking: 'De Darrenraatmethode' houdt in het volledig broedloos maken van het volk en het wegvangen van de mijten met een raam darrenbroed (resultaat 80 tot 100%).

Dit niet te verwarren met 'het vangen met darrenraat', waarmee het gehele jaar regelmatig wegnemen van gesloten darrenbroed wordt bedoeld. (In BIJEN 12(4):

101(2003) noemen dhr. Smeekens en Blacquière een resultaat van 20-30% in het voorjaar).

In BIJEN 12(6): 171(2003) wordt in het artikel van Jacques Sauren m.i. ten onrechte het woord 'Darrenraatmethode' genoemd.

Ook valt het me op dat in BIJEN april 2003 in de vragenlijst betreffende 'Sterfte onder bijenvolken 2002-2003' is opgenomen 'Darrenraat weggenomen' en de 'Darrenraatmethode' niet is vermeld. In het artikel van Smeekens en Blacquière wordt de 'Darrenraatmethode' vermeld als 'Volledige darrenraatmethode'. Enige kans op het verwarren van de termen is zeer duidelijk aanwezig!

**Nu echter ter zake**

In 1997 gaf Jan v.d. Eijnde ons in Borculo les over de darrenraatmethode. Ik liet dat jaar wat darrenraat uitbouwen en vernietigde enige ramen met darren. In de jaren 1998, 1999, 2000 en 2001 paste ik het 2-volkssysteem en soms ook het 1-volkssysteem met succes toe. In 1999 gebruikte ik toch nog weer een keer de Apistanstrippen omdat er nog te veel mijten waren: in de drie andere jaren niet.

Eind 2001 begon ik met mierenzuur als aanvulling op de darrenraatmethode. Vermoedelijk wat te royaal boven op de volken toegepast en in het voorjaar waren er koninginnen gesneuveld en restten er kleine

en weinig volken. In BIJEN 10(11): 295-297 (2001) was reeds gewaarschuwd voor de slechte ervaringen in de jaren tachtig met sterfte van koninginnen.

Met kleine volken worden de darrenraten niet of onvoldoende belegd en het tijdschema zit in de war; daarom was de darrenraatmethode in 2002 niet mogelijk.

Eind 2002 heb ik mierenzuur toegepast met de Nassenheider Verdünster en in het voorjaar 2003 had ik weer mijn normale vier goede volken!

### Dus weer de darrenraatmethode in 2003?

Met het 2-volkssysteem worden de torens wat hoog en het 1-volkssysteem neemt één week minder tijd in beslag. Bij de snelle ontwikkeling van de volken eind april in een gebiedje met wilg, fruit en paardebloemen is één week winst om te kunnen beslissen wanneer te beginnen een voordeel. Daarom zou ik het 1-volks-systeem toepassen, maar ook nog gekeken naar andere ervaringen.

In BIJEN 11(3): 82 (2002) de ervaringen van J.Trip met de darrenraatmethode. In verband met ruimtegebrek plaatste hij het moedervolk boven op de vlieger en hij gebruikte inzetraampjes met 1/3 raam darrenraat.

Ik heb juist voldoende ruimte om de vlieger en het moedervolk (broedaflegger) naast elkaar te plaatsen. Op 1 mei bleken er flink belegde moerdoppen te zijn: geen tijd meer voor het 2-volkssysteem en het 1-volkssysteem was me ook te riskant omdat ik nog één week nodig had om de darrenraat te laten beleggen en het zwermen dan zou dreigen.

Ik had nl. juist volledig gesloten darrenraten afgenomen en had geen darrenraat met larven. Wel had ik één darrenraat met ei. Daarom koos ik op 2 mei voor het systeem Trip, dus ook niet belegde darrenraat; ik gebruikte wel volledige darrenraten. Op 2 mei dus de vliegers gemaakt.

### Resultaat van de vliegers

De vlieger met de met eitjes belegde darrenraat was natuurlijk prima en na verwijdering van de gesloten darrenraat mijtenvrij. Een voldoende sterke vlieger gaf ook goed resultaat.

Een te kleine vlieger bouwde de darrenraatcellen snel om tot gewone raat en zo werd de darrenraat niet belegd en werd deze niet mijtenvrij. Deze later alsnog mijtenvrij gemaakt.

Eind mei de broedafleggers en vliegers dus 'mijtenvrij' en begin juni de jonge koninginnen aan de leg. De meesjes in de hele buurt hadden een geweldige

tijd om de jongen te voeren. Ik laat ze zelf de raten openen en doe de raten niet in de diepvries en ontzegel ze niet zoals Jacques Sauren beschreef. Na enige dagen is een volledig raat leeg. Als ik de darrenraat soms direct weer nodig heb dan wordt deze ontzegeld, met een waterstraal leeggspoten en daarna even in de diepvries.

### Voorlopige conclusie

- Met het 1-volkssysteem ben ik zekerder van belegde darrenraat, dus dat heeft mijn voorkeur.
- Met het systeem Trip kan er echter op elk moment gestart worden zonder voorbereidingstijd en dat kan bij de aanwezigheid van belegde moerdoppen nuttig zijn.
- Ik werk met de gewone inlandse bij en aan echte koninginneteelt doe ik niet. Trip geeft in zijn artikel de mogelijkheid aan om koninginneteelt te combineren met de darrenraatmethode.
- Dit najaar ga ik weer mierenzuur toepassen met de Nassenheider Verdünster.

### Opmerkingen

Met Smeekens en Blacquièrre en Van Maaren in BIJEN 12(4): 101 (2003) ben ik van mening dat met het vernietigen van darrenbroed niet veel energie verloren gaat; normaal wordt er ook veel en overal darrenbroed aangezet.

Benieuwd ben ik wel door hoeveel imkers de darrenraatmethode wordt toegepast; Jan v.d. Eijnde heeft meerdere cursussen gegeven en ook een groot imker zoals Trip werkt ermee.

B. Ensing, Barchem

## 22-23 november: Congres CARI

CARI (Centre Apicole de Recherche et d'Information) organiseert in de Socrateshal te Leuven, in het kader van haar 20-jarig bestaan, een internationaal congres met als thema: "Wat is de toekomst voor het Europese bijenhouden"?

Op 24 november wordt de mogelijkheid geboden een excursie te maken naar Brussel of een wandeling onder leiding van een gids door Leuven.

Inf.: [www.cari.be](http://www.cari.be), tel. 00-32-10 47 34 16, fax: 00-32-10 47 34 94, E: [info@cari.be](mailto:info@cari.be)